

Анонимизиран текст

Превод

C-361/24 – 1

Дело C-361/24 [Grecniaka]ⁱ

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

17 май 2024 г.

Запитваща юрисдикция:

Oberster Gerichtshof (Австрия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

26 април 2024 г.

Жалбоподател в производството по ревизионно обжалване:

RX

Ответници в производството по ревизионно обжалване:

FZ

VT

[...]

По дело относно родителската отговорност по отношение на ненавършилите пълнолетие лица: 1. FZ и 2. VT, [...], и двете представлявани от майката [...], образувано във връзка с временна издръжка по член 382, точка 8, буква а) от Exekutionsordnung (Кодекс за изпълнението, наричан по-нататък „EO“) по ревизионната жалба на бащата RX, [...] срещу определение GZ 42 R 11/23p-41 от 14 юни 2023 г. на Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Областен съд по граждански дела Виена, Австрия), с което е оставено в сила определение GZ 83 Pu 137/21y-31 от 19 септември 2022 г. на Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Районен съд на град Виена, Австрия), Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия) прие следното

ⁱ Името на настоящото дело е измислено. То не съпада с истинското име на никоя от страните в производството.

Определение:

I. На основание член 267 ДФЕС отправя до Съда на Европейския съюз следните преюдициални въпроси:

„1. Трябва ли член 12 от Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка (ОВ L 7/1, 2009 г., стр.11, наричан по-нататък „Регламент 4/2009“) да се тълкува в смисъл, че две производства са висящи „между едни и същи страни“, когато в едното производство ненавършили пълнолетие лица предявяват иск срещу бащата за плащане на текуща издръжка, а в другото производство, наред с развода с тяхната майка, бащата иска да се определи и задължението му за издръжка на ненавършилите пълнолетие лица, въпреки че в производството за развод те не са нито ищци, нито ответници?

2. а) Трябва ли член 12 от Регламент 4/2009 да се тълкува в смисъл, че в производства се предявяват „искове с едни и същи предмет“, когато в едното производство ненавършилите пълнолетие лица предявят иск за текуща издръжка, с незабавно действие, а в другото производство, наред с развода с тяхната майка, бащата иска да се определи и задължението му да плаща текуща издръжка на ненавършилите пълнолетие лица като последица от развода, т.е. за бъдещ период с все още неопределимо начало?

2. б) От значение ли е за целите на тази преценка дали периодът на плащане на текущата издръжка, поискана от ненавършилите пълнолетие лица, е формално ограничен до приключването на производството за развод?

2. в) Различен ли ще е отговорът на въпрос 2, букви а) и б), ако ненавършилите пълнолетие лица искат текущата издръжка да е разпоредена като временна мярка?

2. г) От значение ли е в тази насока въпросът дали съгласно самата формулировка на иска припокриване на периодите е изключено или на практика е малко вероятно, защото периодът на предоставения в Австрия иск за временна издръжка е ограничен до приключването на водено там производство (по същество) за издръжка, което е спряно до постановяването на решение относно компетентността във воденото в Полша производство за развод?

3. Трябва ли член 14 от Регламент 4/2009 да се тълкува в смисъл, че ако има висящо производство по същество, по инициатива на ищеца може да се образува обезпечително производство по член 14 във всяко от компетентните съдилища по член 3 и сл. от Регламент 4/2009, въпреки че той не може да ги сезира, за да образуват (друго) производство по същество поради образувано по-рано производство по същество и възникването по този начин на висящ процес по смисъла на член 12?

4. При отрицателен отговор на въпрос 3: трябва ли член 14 от Регламент 4/2009 да се тълкува в смисъл, че по инициатива на ищеца може да се образува обезпечително производство по член 14 и в съд, който вече е бил сезиран по производство по същество, но който понастоящем е спрял производството поради образувано по-рано производство по същество и възникването по този начин на висящ процес по смисъла на член 12?

5. При отрицателен отговор на въпрос 3: трябва ли член 14 от Регламент 4/2009 да се тълкува в смисъл, че налагането на временни и охранителни мерки може да бъде поискано пред компетентен въз основа на национални разпоредби съд само ако е налице действителна връзка между поисканата мярка и териториалната компетентност по смисъла на решения на Съда *van Uden*, C-391/95, и *Denilauler / S. N. C. Couchet Frères*, C-125/79?

При утвърдителен отговор трябва ли, освен очакването за успешен резултат от производството по изпълнение в тази държава членка, да се вземат предвид и други критерии за наличието на действителна връзка (в случая по-специално местожителството на ненавършилите пълнолетие лица, подали молбата; наличието на висящо производство по същество на основание молбата на ненавършилите пълнолетие лица; местожителството на ответника към момента на образуване на производството по същество, спряно на основание молбата на ненавършилите пълнолетие лица)?

6. При отрицателен отговор на въпрос 3: трябва ли член 5 от Регламент 4/2009 да се тълкува в смисъл, че ако бащата се явява, без да оспорва компетентността, в производство за временна издръжка на съпруг, това означава, че той се явява, без да оспорва компетентността, и в производство за временна издръжка на дете, ако всички икове за издръжка се основават на напускането на семейството от бащата/съпруга и са предмет на едно и също производство за развод, което води до висящ процес, но при което въз основа на националното право налагането на обезпечителните мерки за издръжката трябва да бъде поискано в различни по вид производства?

III. [...] [спиране на производството]

Мотиви:

По точка I: преюдициалното запитване

A. Изходно положение:

- 1 Родителите на двете ненавършили пълнолетие лица имат законен брак, но живеят разделени. Всички участващи по делото страни са полски граждани и последното им общо местопребиваване е във Виена, където са родени и

ненавършилите пълнолетие лица. Задължението на бащата за издръжка на двете ненавършили пълнолетие лица досега не е уреждано по съдебен ред.

- 2 На 24 август 2021 г. в охранително производство номер 83 Pu 137/21у ненавършилите пълнолетие лица, представлявани от майка си, подават молба до Bezirksgericht Innere Stadt Wien да задължи баща им да плаща месечна издръжка, считано от 1 август 2021 г. В средата на май 2021 г. той се бил изнесъл от общото семейно жилище във Виена и не плащал редовна издръжка.
- 3 Бащата възразява, че макар след преместването да продължава да живее във Виена, още на 4 август 2021 г. е подал до окръжния съд в Краков, Полша, иск за развод номер XI C 2299/21, предмет на който е и определянето на издръжката на майката и на двете ненавършили пълнолетие лица. Международната компетентност на окръжния съд в Краков по производството за развод произтичала от общото гражданство на съпрузите съгласно член 3 от Регламент (ЕО) № 2201/2003. Съгласно член 12, параграф 2 от Регламент 4/2009 поради наличието на висящ процес Bezirksgericht Innere Stadt Wien трябвало да се откаже от компетентност в полза на окръжния съд в Краков, както и да отхвърли искането за издръжка на ненавършилите пълнолетие лица; субсидиарно, поради наличие на свързани искове, да спре производството съгласно член 13, параграфи 1 и 2 от Регламент 4/2009, докато окръжният съд в Краков постанови окончателно решение относно компетентността.
- 4 На 14 септември 2021 г. и майката предявява иск за развод, но в спорното гражданско производство номер 83 C 34/21w пред Bezirksgericht Innere Stadt Wien. Искът за развод е връчен на ответника на 29 септември 2021 г.
- 5 На основание член 12, параграф 1 от Регламент 4/2009 Bezirksgericht Innere Stadt Wien спира с определение от 25 октомври 2021 г. производството за издръжка номер 83 Pu 137/21у на ненавършилите пълнолетие лица, а с определение от 1 март 2022 г. — производство номер 83 C 34/21w по иска за развод на родителите, до установяване на компетентността на окръжния съд в Краков, който е сезиран пръв.
- 6 Все още не е известно дали окръжният съд в Краков е постановил решение относно компетентността, но на 15 ноември 2023 г. е получено запитване от този съд относно хода на производството за развод в Австрия.

Б. Становища на страните и производството за временна издръжка на ненавършилите пълнолетие лица до момента:

- 7 На 14 април 2022 г., пак представлявани от майка си, ненавършилите пълнолетие лица подават до Bezirksgericht Innere Stadt Wien в охранителното производство за издръжка номер 83 Pu 137/21у молба да задължи баща им да

плаща съгласно член 382, параграф 1, точка 8, буква а) от ЕО **временна** издръжка в размер на 650 евро на дете, считано от 1 май 2022 г.

- 8 Бащата възразява, че първоинстанционният съд няма международна компетентност и за определянето на временна издръжка. Съгласно член 14 от Регламент 4/2009 международната компетентност за постановяването на временни мерки била преди всичко по мястото, където се произнася решението по същество, в случая следователно Краков. Компетентност не произтичала и от австрийското право, тъй като член 387, параграф 1 от ЕО се отнасял само до съдилищата в Австрия, а член 387, параграф 2 от ЕО препращал към съда по изпълнението, в случая следователно съда във Варшава, където (понастоящем) живеел бащата. Молбата на ненавършилите пълнолетие лица била злоупотреба с право, тъй като през януари 2022 г. бащата се бил върнал в Полша от Виена, докато майката тайно и самоволно била решила да остане с тях в Австрия. Освен това поисканата издръжка надхвърляла финансовите възможности на бащата.
- 9 Bezirksgericht Innere Stadt Wien в качеството му на първоинстанционен съд и Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien в качеството му на въззивен съд 1. потвърждават международната компетентност на Bezirksgericht Innere Stadt Wien по член 14 от Регламент 4/2009 досежно производството за временна издръжка на ненавършилите пълнолетие лица; 2. задължават бащата да плаща временна месечна издръжка в размер на 365 EUR на дете, считано от 1 май 2022 г. най-късно до приключване на производство номер 83 Pu 137/21y, заведено с молба от 24 август 2021 г. в Bezirksgericht Innere Stadt Wien, като отхвърлят допълнителното искане за още 265 евро на дете. Спирането на производството по същество номер 83 Pu 137/21y не изключва постановяването на временна мярка от съда по обичайното местопребиваване на ненавършилите пълнолетие лица (член 14 във връзка с член 3, буква б) от Регламент 4/2009). Не съществуват дори и признаци за злоупотреба с право от страна на ненавършилите пълнолетие лица (нито пък на майка им). Въз основа на определения доход и другите задължения на бащата за полагане на грижи ненавършилите пълнолетие лица имат право на 11 % от дохода, който може да бъде взет предвид.
- 10 Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien приема за допустима подадената до Oberster Gerichtshof ревизионна жалба, тъй като липсва практика на висшите съдилища по въпроса за постановяването на временни мерки в производството за издръжка на дете, след като производството за издръжка е спряно съгласно член 12, параграф 1 от Регламент 4/2009.
- 11 В ревизионната си жалба до Oberster Gerichtshof в качеството му на последна инстанция бащата иска да бъде отменено решението на първоинстанционния съд, а делото да бъде върнато на този съд за ново разглеждане; субсидиарно той иска да се отхвърли молбата на ненавършилите пълнолетие лица поради липса на компетентност; при условията на евентуалност, да се отмени определението на въззивния съд и да се върне делото на

първоинстанционния съд. Той освен това предлага да се отправи преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз (наричан по-нататък „Съдът“) относно международната компетентност.

- 12 Подадената по същото време молба на бащата за спиране или отлагане на изпълнението на определението за временната издръжка е отхвърлена от компетентния за това Bezirksgericht Innere Stadt Wien, така че временната мярка във връзка с издръжката на ненавършилите пълнолетие лица понастоящем подлежи на изпълнение.
- 13 Ненавършилите пълнолетие лица искат Oberster Gerichtshof да отхвърли резивионната жалба на бащата на формални основания или по същество.

В. Относими разпоредби

- 14 1. Член 3 от Регламент 4/2009 гласи:

Общи разпоредби

Компетентни по искове за задължения за издръжка в държавите членки са:

а) съдът по обичайно местопребиваване на ответника, или

б) съдът по обичайно местопребиваване на възискателя, или

в) съдът, който по силата на закона на съда е компетентен да разглежда иск за гражданското състояние на лицата, когато искът за издръжка допълва този иск, освен ако компетентността не се основава единствено на гражданството на едната от страните,

или

г) съдът, който по силата на закона на съда е компетентен да разглежда иск за родителска отговорност, когато искането за издръжка допълва този иск, освен ако тази компетентност не се основава единствено на гражданството на едната от страните.

- 15 2. Член 5 от Регламент 4/2009 гласи:

Компетентност, основана на явяване на ответника

Освен в случаите, когато компетентността произтича от други разпоредби на настоящия регламент, компетентен е съдът на държава членка, пред който се явява ответникът. Това правило не се прилага, ако ответникът се явява, за да оспори компетентността на съда.

- 16 3. Член 12 от Регламент 4/2009 гласи:

6

Висящ процес (Lis pendens)

1. Когато искове с едни и същи предмет и между едни и същи страни са заведени в съдилища на различни държави членки, съдът, сезиран след първия сезиран съд, спира служебно производството до установяване на компетентността на първия сезиран съд.

2. След установяване на компетентността на първия сезиран съд, всеки друг сезиран съд се отказва от компетентност в полза на този съд.“

17 4. Член 14 от Регламент 4/2009 гласи:

Временни и охранителни мерки

От съдебните органи на държава членка могат да бъдат искани временни или охранителни мерки, предвидени в нейното законодателство, дори ако съгласно настоящия регламент съд на друга държава членка е компетентен да се произнася по съществуващото на делото.

18 5. Член 382, точка 8, буква а) от ЕО гласи:

Мерки за обезпечаване

Член 382. Мерки за обезпечаване, които при подаване на молба съдът може да разпреди в зависимост от естеството на целта, която трябва да бъде постигната в конкретния случай, са по-специално:

[...]

8.а) определянето в производство по иск за плащане на издръжка на временна издръжка, която трябва да се плаща от единия от съпрузите или разведените съпрузи на другия или от единия родител на неговото дете; бащата на извънбрачно дете се задължава да плаща издръжка само ако е установено бащинството; за плащането на издръжка на другия съпруг или на дете от брака е достатъчно да е налице връзка с производство за развод, отмяна по съдебен ред или унищожаване на брака.

19 6. Член 387 от ЕО гласи:

Компетентност

(1) Освен ако не е предвидено друго в този закон, компетентен да одобрява временни мерки, необходимите за тяхното изпълнение разпореждания, както и да се произнася по свързаното с такива мерки подаване на други молби и разглеждането им, е съдът, пред който към момента на подаване на първата молба е висящо производството по същество или изпълнителното производство, в които трябва да се постанови налагането на мярка.

(2) Ако налагането на такива мерки е поискано преди започването на съдебен спор или след окончателното му приключване, но преди началото на изпълнението, за посочените одобряване, разпореждания, подаване на молби и разглеждането им е компетентен *Bezirksgericht* (районният съд), в съдебния район на който в момента на подаване на първата молба по принцип е противната страна на страната, чиито интереси са застрашени; ако обаче такъв съдебен район не е установен в Австрия за противната страна, компетентен е австрийският районен съд по мястото, където трябва да бъде наложена мярката или където е местожителството, седалището или местопребиваването на третото лице длъжник, или в чийто район трябва да се извърши друго действие за изпълнение на временната мярка.

(3) В отклонение от параграф 2 съдът, който би имал компетентност относно производството по същество, е компетентен и относно производствата за налагане на временни мерки по член 382, точка 8 [заб.: т.е. за определянето на временна издръжка] или за такива във връзка с нелоялна конкуренция по *Urheberrechtsgesetz* [Закона за авторското право], или по членове 28—30 от *Konsumentenschutzgesetz* [Закона за защита на потребителите].

(4) [...]

Г. Мотиви за отправяне на преюдициалното запитване до Съда

1. Приложимост на Регламент 4/2009

- 20 **1.1.** Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка наричан по-нататък „Регламент 4/2009“) се прилага от 18 юли 2011 г. (член 76 от този регламент).
- 21 Австрия и Полша са държави членки, по отношение на които този регламент е приложим, поради което съгласно член 69, параграф 2 от него той има предимство пред двустранните и многостранните споразумения.
- 22 **1.2.** В материалния обхват на Регламент 4/2009 попадат всички задължения за издръжка, „произтичащи от семейни, родствени, брачни отношения или отношения по сватовство“ (член 1, параграф 1 от Регламент 4/2009), следователно и задължението на бащата да плаща издръжка.
- 23 **1.3.** Съгласно член 75, параграф 1 от Регламент 4/2009 той се прилага към всички открити след 18 юни 2011 г. производства.

2. По първия въпрос: идентичност на страните

- 24 **2.1.** Бащата, като ищец, предявява срещу майката като ответник иска си за развод в окръжния съд в Краков. Ненавършилите пълнолетие лица, които имат право на издръжка, не са страни във воденото в Полша производство за развод на родителите си, но искът за развод на бащата се отнася и до определянето на издръжката на неговите деца.
- 25 **2.2.** Понятието „между едни и същи страни“ в член 12, параграф 1 от Регламент 4/2009 се определя независимо от Регламента. Съгласно практиката на Съда относно еднаквия по съдържание член 21 от Брюкселската конвенция относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела идентичност на страните следва по изключение да се приеме и ако страните по спора не са едни и същи, но интересите на страните по отношение на предмета на два спора съвпадат до такава степен, че съдебно решение, постановено в полза или срещу едната страна, би имало силата на пресъдено нещо по отношение на другата (решение на Съда от 19 май 1998 г., *Drouot/СМІІ*, С-351/96, EU:C:1998:242, т. 19).
- 26 **2.3.** Ето защо в литературата се застъпва становището, че страните в производствата за издръжка също трябва да се считат за идентични, когато в едното производство детето е страна, а другото родителят води от името на детето при условията на процесуална субституция (т.е. от свое име относно правото на детето), доколкото решението е с действие в полза на или срещу детето (*Andrae в Rauscher*, EuZPR/EuIPR⁴ IV [2010 г.] Art. 12 EuUVO, т. 4; *Fuchs в Gitschthaler*, Internationales Familienrecht [2019 г.] Art. 12 EuUVO, т. 10; *Weber в Mayr*, Europäisches Zivilverfahrensrecht² [2023 г.], т. 6.239; *Reuß в Geimer/Schütze*, Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen [66-то допълнено издание, януари 2023 г.] Art. 12 EuUVO, т. 8; *Lipp в MKFamFG* [2019 г.] EG-UntVO Art. 12, т. 8).
- 27 **2.4.** Поради това на 6 юни 2013 г. Oberster Gerichtshof отправя съответно преюдициално запитване до Съда с определение 6 Ob 240/12f, дело *Nagy*, С-442/13. С определение от 26 май 2014 г. шести състав оттегля това искане, след като заведено в Унгария производство за развод, предмет на което е и до издръжката за дете, е обявено за прекратено въз основа на молба на бащата от 28 март 2014 г. (вж. определение 6 Ob 99/14y).
- 28 **2.5.** Следователно в практиката на Съда на Европейския съюз все още не е окончателно изяснен въпросът дали член 12 от Регламент 4/2009 е приложим, когато във висящо производство за развод бащата иска определяне на задължението си за издръжка на детето, а в друго производство детето предявява срещу бащата правото си на издръжка.

3. По втория въпрос: идентичност на предмета на исковете

- 29 **3.1.** Във воденото в Полша производство бащата предявява иск за развод и иска да се определи местопребиваването на децата и размера на дължаната от него издръжка. Следователно предмет на воденото в Полша производство изглежда е (само) правото на ненавършилите пълнолетие лица да получават издръжка след прекратяването в бъдещ момент на брака между родителите.
- 30 Във воденото в Австрия производство ненавършилите пълнолетие лица първоначално искат бащата да бъде задължен да плаща месечна издръжка, считано от 1 август 2021 г. След спирането на производството съгласно член 12, параграф 1 от Регламент 4/2009, понастоящем те искат на бащата да бъде наложена временна мярка, с която да бъде задължен да плаща временна издръжка, считано от 1 май 2022 г. Съгласно постановената временна мярка това задължение важи най-късно до приключването на воденото в Австрия производство за издръжка.
- 31 **3.2.** Като тълкува идентичността на предмета на исковете независимо от Регламента, Съдът я определя съобразно целта на иска (вж. решения *Gubisch Maschinenfabrik/Palumbo*, дело 144/86, EU:C:1987:528, т. 11; *The Tatry/The Maciej Rataj*, C-406/92, EU:C:1994:400, т. 30). Той потвърждава идентичността, ако предметът и основанията на исковете, респ. молбите за образуване на производствата, са идентични (вж. RS0118405). „Предмет“ означава целта на иска, респ. молбата за образуване на производствата, като той включва и предварителни въпроси, които по-късно ще бъдат отразени в основните мотиви за решението (решение *Gubisch Maschinenfabrik/Palumbo*, дело 144/86, т. 16). Под „основание“ Съдът разбира фактите и нормите, на които се базира искът (решение *The Tatry/The Maciej Rataj*, C-406/92, т. 39). В този контекст обаче „норми“ се отнася не до конкретната разпоредба от приложимото материално право, а по-скоро до правния въпрос, на който трябва да се отговори (*Fuchs* в *Gitschthaler*, *Internationales Familienrecht* [2019 г.] Art. 14 EuUVO, т. 11 с допълнителни препратки).
- 32 За разлика от отношенията между съпрузите, разводът не променя съществено отношенията родител — дете. Следователно определянето на издръжка на дете от родителя, който не полага никакви грижи в натура за детето в своето домакинство, служи за отглеждането на детето, независимо дали между родителите съществува брак. Ето защо „основанията“ на исковете за издръжка на ненавършилите пълнолетие лица в производството пред окръжния съд в Краков и в производството пред *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* е едно и също житейско положение, т.е. едно и също отношение на зависимост, резултат от особена връзка съгласно семейното право.
- 33 **3.3.** Особено при спорове за издръжка обаче периодът, за който се отнася поисканата издръжка, се счита за съществен критерий при определяне на идентичността на предмета на спора. Всъщност същността на спора за издръжка са въпросите дали, в какъв размер и за какъв срок едната страна

дължи издръжка на другата (вж. RS0118405 [T2] за т.нар. „теория, респ. теза за основния въпрос“).

- 34 Поради това в литературата се застъпва становището, че висящ процес може да има само ако периодите в двете производства съвпадат (*Fuchs* в *Gitschthaler*, Internationales Familienrecht [2019 г.] Art. 12 EuUVO, т. 14; *Fucik* в *Fasching/Konecny*³ [2010 г.] Art. 12 EuUVO, т. 2; *Lipp* в MKFamFG [2019 г.] EG-UntVO Art. 12, т. 9; *Andrae* в *Rauscher*, EuZPR/EuIPR⁴ IV [2010 г.] Art. 12 EuUVO, т. 7). Ето защо според *Lipp* може например и да се разграничи издръжката при раздяла от издръжката на бивши съпрузи, като се избегне проблематичното позоваване на нейното материалноправно основание (*Lipp* в MKFamFG [2019 г.] EG-UntVO Art. 12, т. 9).
- 35 За разлика от него *Weber* приема, че исковете са идентични и когато в едното производство детето иска от баща си да му плаща издръжка за минал и текущ период, а в производството за развод бащата иска размерът на задължението му за издръжка на детето и на майката да бъде определен за периода след постановяването на развода (*Weber* в *Mayr*, Europäisches Zivilverfahrensrecht² [2023 г.], т. 6.243).
- 36 **3.4.** В практиката на Съда на Европейския съюз все още не е окончателно изяснен втори въпрос, буква а) — дали и до каква степен трябва да се потвърди наличие на висящ процес по член 12 от Регламент 4/2009, когато във висящо производство за развод бащата иска да бъде определено задължението му за издръжка на детето като последица от развода, а в другите производства детето иска от бащата плащане на текуща издръжка.
- 37 **3.5.** Освен това възниква втори въпрос, буква б) относно релеванността в този контекст на формулировката на иска за издръжка на детето, ако в нея например не се посочва изрично, че се търси плащане на текуща издръжка само за периода до приключването на производството за развода на родителите.
- 38 **3.6.** В германоезичната литература се застъпва становището, че разпоредбите за координиране на производствата (членове 12 и 13 от Регламент 4/2009) визират само отношението между искиви производства. Те съответно не обхващали отношението между производство по същество и обезпечително производство (*Weber* в *Mayr*, Europäisches Zivilverfahrensrecht² [2023 г.], т. 6.235; *Andrae* в *Rauscher*, EuZPR/EuIPR⁴ IV [2010 г.] Art. 12 EuUVO, т. 8; *Hausmann* в *Hausmann*, Internationales und Europäisches Familienrecht³ [2024 г.] C. Unterhaltssachen, т. 281).
- 39 Това становище е в съответствие и със съдебната практика и доктрината относно [...] Регламент „Брюксел Ia“ и предшестващия го регламент „Брюксел I“ (*Geimer* в *Geimer/Schütze*, Europäisches Zivilverfahrensrecht⁴ [2020 г.] Art. 29 EuGVVO, т. 76 и сл. с допълнителни препратки; *Gottwald* в *MüKommZPO*⁶ Art. 29 Brüssel Ia-VO, т. 17; *Wallner-Friedl* в

*Czernich/Kodek/Mayr*⁴ Art. 29 EuGVVO 2012, т. 19 и 28; определение 4 Ob 118/06s [т. 4.1]; определение 4 Ob 273/01b), както и относно сходни разпоредби от други регламенти (напр. член 17 от Регламент (ЕС) 2016/1103: *Gottwald* в *MüKommBGB*⁹ Art. 17 EuGüVO, т. 6; *Weber* в *Gitschthaler*, IFR Art. 17 EuEhegüterVO, т. 8).

- 40 Съгласно това становище обезпечително производство, дори да се отнася до молба за обезпечаване на иск за парично вземане, не изключва откриването в друга държава членка на производство по същество и обратно (*Hausmann* в *Hausmann, Internationales und Europäisches Familienrecht*³ [2024 г.] C. Unterhaltssachen, т. 281).
- 41 Това становище би гарантирало и че ненавършилите пълнолетие лица могат най-малкото да осигурят своята прехрана, като подадат молба в държавата си по пребиваване, ако (от години, както е в настоящия случай) все още не е известно дали първият сезиран в производството по същество съд се е произнесъл относно компетентността.
- 42 В практиката на Съда на Европейския съюз все още не е окончателно изяснен втори въпрос, буква в) — дали съдебната практика относно други регламенти, че разпоредбите за координиране на производства не се прилагат за отношението между производство по същество и обезпечително производство, е преносима и към Регламент 4/2009.
- 43 **3.7.** В настоящия случай е налице допълнителната особеност, че макар да е със срок на получаване до приключване на воденото в Австрия производство за издръжка, определената от австрийските съдилища временна издръжка не е обвързана с определянето на издръжка във воденото в Полша производство за развод. Ако окръжният съд на Краков не се произнесе относно компетентността, преди да вземе окончателно решение относно издръжката на ненавършилите пълнолетие лица, или ако *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* не бъде уведомен за отдавна постановено решение относно компетентността, тогава производство номер 83 Pu 137/21у за издръжка на ненавършилите пълнолетие лица ще остане висящо в Австрия, а задължението за плащане на временна издръжка ще остане в сила. Според австрийските съдилища това може да доведе до припокриване във времето на временната издръжка и на издръжката, определена като последица от развода във воденото в Полша производство.
- 44 Това повдига втори въпрос, буква г) — дали исковете с идентични с оглед на евентуалното припокриване във времето на временна издръжка на ненавършилите пълнолетие лица, постановена в Австрия, и издръжка на ненавършилите пълнолетие лица като последица от развода, постановена в Полша — въпрос, който в практиката на Съда на Европейския съюз все още не е окончателно изяснен.

4. По третия въпрос: налице ли е международна компетентност досежно временни мерки въз основа на член 14 във връзка с фиктивната компетентност по член 3 от Регламент 4/2009?

- 45 **4.1.** Бащата твърди, че се е върнал в Полша през януари 2022 г. Към момента на подаване на молбата за временна издръжка на 14 април 2022 г. в района на Bezirksgericht Innere Stadt Wien живеят ненавършилите пълнолетие лица, но не и бащата.
- 46 **4.2.** Член 14 от Регламент 4/2009 създава изключение от (изчерпателната) европейска система на компетентността по дела за издръжка. Независимо от предвидената в член 3 и сл. от Регламент 4/2009 различна компетентност съдилищата на другите държави членки — наред със съда, който се произнася по същество — също могат да постановяват временни мерки в съответствие с националното си процесуално право (двуслойна система на компетентност). Следователно страната, чиито интереси са застрашени, има право на избор дали да се възползва от определената въз основа на Регламент 4/2009 акцесорна компетентност на съда, който се произнася по същество, или от съда, компетентен за налагане на мерки (вж. *Weber в Mayr, Europäisches Zivilverfahrensrecht*² [2023 г.], т. 6.262).
- 47 **4.3.** В литературата обаче липсва съгласие дали това означава, че за налагането на временни мерки са на разположение всички посочени в член 3 и сл. от Регламент 4/2009 компетентни съдилища или само такива съгласно националното право.
- 48 Някои автори считат, че основаната на член 3 и сл. от Регламент 4/2009 международна компетентност за временната мярка отпада, ако към момента на подаване на молба за налагането ѝ вече има висящо производство по същество съгласно този регламент пред съд на държава членка. В този случай съгласно член 12 от Регламент 4/2009 наличието на висящ процес всъщност възпрепятствало производството в друга държава членка, така че компетентността на други съдилища за временната мярка можело да бъде установена само въз основа на *lex fori*, т.е. съгласно националното право (*Fuchs в Gitschthaler, Internationales Familienrecht* [2019 г.] Art. 14 EuUVO, т. 2 с препратка към *Andrae в Rauscher, EuZPR/EuIPR*⁴ IV [2010 г.] Art. 14 EuUVO, т. 11; *Reuß в Geimer/Schütze, Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen* [66-то допълнено издание, януари 2023 г.] Art. 12 EuUVO, т. 8; *Sieghörtner в Hahne/Schlögel/Schlünder, BeckOKFamG*⁴⁹ [2024 г.] Art. 14 EuUVO, т. 5).
- 49 Други автори пък считат, че дори да е висящо производството по главния иск, международна компетентност за постановяването на временни мерки имат всички съдилища, посочени в член 3 и сл. от Регламент 4/2009 (*Weber в Mayr, Europäisches Zivilverfahrensrecht*² [2023 г.], т. 6.267; *Henrich в Born, Unterhaltsrecht* [64-то допълнено издание, октомври 2023 г.], глава 33, т. 2; *Hausmann в Hausmann, Internationales und Europäisches Familienrecht*³

[2024 г.] C. Unterhaltssachen, т. 3 и 12; *Lipp* в MKFamFG [2019 г.] EG-UntVO Art. 14, т. 11). Ето защо е допустима и възможността вискателят за издръжката да подаде молбата за постановяване на временната мярка пред съда по обичайното си местопребиваване, а да предяви главния иск пред съда по обичайното местопребиваване на дължащото издръжка лице. Това се прилага не само за обезпечителни мерки, но и за мерки за изпълнение, дори и да има риск дължащото издръжка лице да бъде натоварено с плащането на задължения по две решения едновременно (*Weber* в *Mayr*, Europäisches Zivilverfahrensrecht² [2023 г.], т. 6.267).

- 50 *Henrich* по-конкретно дава следния пример: ако съпруга — германска гражданка, която е живяла със съпруга си — австрийски гражданин, в Австрия, се завърне в Германия и съпругът ѝ след това предяви иск за развод в Австрия, съпругата можела да поиска разпореждане на временна издръжка не само във висящото производство за развод в Австрия (компетентността на австрийските съдилища досежно иска за издръжка произтича от член 3, буква в) от Регламент 4/2009 във връзка с член 3, параграф 1, буква а), подточка ii) от Регламент „Брюксел IIб“), но и в Германия съгласно член 14 от Регламент 4/2009. Необходимата за разпореждането на временната мярка компетентност на германските съдилища произтичала от член 3, буква б) от Регламент 4/2009, т.е. германските съдилища също трябвало да имат международна компетентност да се произнесат по същество (*Henrich* в *Born*, *Unterhaltsrecht* [64-то издание, октомври 2023 г.], глава 33, т. 2).
- 51 При необходимост обаче член 13 от Регламент 4/2009 позволява да бъде спряно и обезпечително производство, ако е по-уместно по (временна) мярка да се произнесе съдът, който се произнася по същество (*Hausmann* в *Hausmann*, *Internationales und Europäisches Familienrecht*³ [2024 г.] C. Unterhaltssachen, т. 312).
- 52 **4.4.** Следователно като цяло остава неизяснен въпросът дали за производството по налагане на временна мярка по член 14 може да се прави избор между всички съдилища с (т.нар. фиктивна) компетентност по член 3, буква б) от Регламент 4/2009.

5. По четвъртия въпрос: компетентност съгласно член 14 от Регламент 4/2009 на даден съд да се произнесе по същество въпреки спирането на производството по същество съгласно член 12 от същия регламент

- 53 **5.1.** Bezirksgericht Innere Stadt Wien, който е сезиран от ненавършилите пълнолетие лица с искане да постанови временната мярка, преди това вече е бил сезиран от тях с оглед произнасяне в производството по същество. Това производство по същество обаче е спряно от години, за да се изчака

постановяването на решение за потвърждаването или отхвърлянето на компетентността на окръжния съд в Краков.

- 54 **5.2.** Ето защо именно в този случай възниква въпросът дали „да се произнася по съществуващото на делото“ по смисъла на член 14 от Регламент 4/2009 може да е компетентен ако не всеки съд с фиктивна компетентност по член 3 и сл. от същия регламент, то поне вече сезиран по производството по същество съд „на друга държава членка“, дори ако този съд е спрял производството си поради по-рано образувано производство по същество пред друг съд и ако все още не е постановено решение относно компетентността от първия сезиран съд.

6. По петия въпрос: международна компетентност за временни мерки въз основа на член 14 във връзка с националното право

- 55 6.1. Съгласно австрийското право компетентен да определи временна издръжка на ненавършили пълнолетие лица от родителите е съдът, пред който към момента на подаване на първата молба е висящо производството по същество (член 387, параграф I от ЕО).
- 56 За това съгласно австрийската съдебна практика по австрийски дела е достатъчно документът, с който се образува производството, да е подаден в национален съд и да не е отхвърлен *a limine* (RS0005066; по изискването да е налице австрийско дело: определение 6 Ob 142/19d, т. 2), като дори не се изисква да е налице висящ спор (RS0005090). Тези минимални изисквания са изпълнени в настоящия случай в производство номер 83 Pu 137/21y на Bezirksgericht Innere Stadt Wien, въпреки че понастоящем то е спряно.
- 57 **6.2.** Като се позовават на практиката на Съда относно Брюкселската конвенция и Регламент „Брюксел Ia“ (решения *van Uden*, C-391/95, и *Denilauler* срещу *S. N. C. Couchet Frères*, C-125/79), повечето германоезични автори обаче считат, че национална разпоредба относно компетентността сама по себе си не е достатъчна, за да потвърди компетентността на националните съдилища по обезпечителни производства в приложното поле на Регламент 4/2009. Тя изисква в допълнение да е налице действителна връзка между поисканата мярка и териториалната компетентност (*Andrae v Rauscher*, EuZPR/EuIPR⁴ IV Art. 14 EuUVO, т. 13; *Fuchs v Gitschthaler*, Internationales Familienrecht Art. 14 EuUVO, т. 8; *Weber v Neumayr/Geroldinger*, Internationales Zivilverfahrensrecht Art. 14 EuUVO, т. 9; *Hausmann v Hausmann*, Internationales und Europäisches Familienrecht³ [2024 г.] C. Unterhaltssachen, т. 308; *Reuß v Geimer/Schütze*, Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen [66-то допълнено издание, януари 2023 г.] Art. 12 EuUVO, т. 9). Изискването за действителна връзка гарантира, че сезираният съд и временната мярка са тясно свързани, и осигурява минимална защита на ответника на страната, чиито интереси са застрашени, за когото задължение да се яви пред съда, основано (единствено) на

самостоятелния правен ред на държавите членки, не възниква във всяка от тях, а само в онези, в които условията за постановяването на временни мерки изглеждат особено целесъобразни (*Simotta/Garber* в *Fasching/Konecny*³ Art. 35 EuGVVO, т. 126/1).

- 58 Условието за действителна връзка е изпълнено поне в случаите, в които се очаква изпълнението на територията на страната да доведе до резултат (*Fuchs v Gitschthaler*, Internationales Familienrecht Art. 14 EuUVO, т. 8; *Weber* в *Neumayr/Geroldinger*, Internationales Zivilverfahrensrecht Art. 14 EuUVO, т. 9). Ако временната мярка се отнася до вземане, международната компетентност трябва да се основава на местожителството, седалището или обичайното местопребиваване на трето лице длъжник, за да е налице действителна връзка (вж. също *Weber* в *Mayer*, Europäisches Zivilverfahrensrecht² [2023 г.], т. 6.269; *Weber* в *Neumayr/Geroldinger*, Internationales Zivilverfahrensrecht [2022 г.] Art. 14 EuUVO, т. 9 *Simotta/Garber* в *Fasching/Konecny*³ [2022 г.] Art. 35 EuGVVO, т. 127 и сл. с допълнителни препратки).
- 59 **6.3.** Някои автори обаче считат, че критерият за действителната връзка е проблематичен, защото е трудно определим (*Geimer/Schütze*, Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen [66-то допълнено издание, януари 2023 г.] Art. 12 EuUVO, т. 9 с препратка към *Heinze*, Max Planck Private Law Research Paper No. 11/5 2011, 30 f)
- 60 По тази причина Европейската комисия също се обявява против запазването на изискването за действителна връзка (Европейска комисия COM(2009) 175, 9). Вместо това тя препоръчва да се прилага по аналогия член 20, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1347/2000, така че да се прекрати действието на мерките в държавата, различна от държавата, в която е образувано производството по същество, веднага щом компетентният да се произнесе по същество съд приеме подходящите според него мерки (COM(2009) 175, 8; вж. и *Fucik v Fasching/Konecny*³ [2010 г.] Art. 14 EuUVO, т. 4 и *Andrae* в *Rauscher*, EuZPR [2010 г.] Art. 14 EG-UntVO, т. 10, която потвърждава прилагането по аналогия при двойни обезпечителни заповеди).
- 61 **6.4.** Въз основа на установените до момента факти не може да се прецени по надежден начин дали по смисъла на изложеното по-горе в настоящото производство е налице действителна връзка между поисканата временна издръжка и териториалната компетентност. По-конкретно не е установено дали ответникът има имущество в Австрия, върху което може да се насочи изпълнението.
- 62 За отхвърли обаче решението и да върне делото на първоинстанционния съд за допълнително разглеждане на фактите, за Oberster Gerichtshof е необходимо първо да се изясни въпросът дали наличието на действителна връзка между поисканата мярка и териториалната компетентност изобщо е условие за компетентност по член 14 от Регламент 4/2009 във връзка с

националното право. Ако е така, в настоящия случай ще трябва да се помисли дали наличието на такава действителна връзка би могло да се потвърди и въз основа на други фактически елементи (например местожителството на ненавършилите пълнолетие лица, подали молбата; наличието на висящо производство по същество; местожителството на ответника към момента на образуване на спряното производство по същество номер 83 Pu 137/21y).

7. По шестия въпрос: релевантност на явяването на бащата във воденото в Австрия производство за определяне на временна издръжка на съпругата му

- 63 **7.1.** И накрая, изискващите преценка факти в настоящия случай имат следната особеност: пред Bezirksgericht Innere Stadt Wien временна издръжка искат не само двете ненавършили пълнолетие лица, но и майката. Това става в отделно производство номер 83 C 5/22g, тъй като исковете за издръжка на съпрузи в Австрия трябва да се решават по исков ред, докато издръжката на ненавършили пълнолетие лица се предявява в охранително производство.
- 64 Бащата се явява в образуваното по иска на майката производство, така че в крайна сметка с решение 4 Ob 151/23v (iFamZ 2023/262 [Fucik]) Oberster Gerichtshof потвърждава съгласно член 5 от Регламент 4/2009 международната компетентност на Bezirksgerichts Innere Stadt Wien да постанови временна мярка за присъждане на издръжка на съпругата му.
- 65 **7.2.** С оглед на широкото разбиране съгласно правото на Съюза относно идентичността на страните и исковете възниква въпросът дали това явяване на ответник, който не оспорва компетентността, е от значение и за международната компетентност на съда да постанови временна мярка за присъждане на временна издръжка на двете ненавършили пълнолетие лица, особено като се има предвид, че причината за евентуално висящото производство по техния иск за издръжка е висящо производство за развод само между родителите.

По точка II: спиране на производството

- 66 [...]